

„Mamo, tato ćwicz ze mną!”

Podstawowym środowiskiem kształtowania mowy i myślenia dziecka jest rodzina. Rozwój tych funkcji przebiega samorzutnie w związku z różnorodnymi sytuacjami: ubieraniem, rozbieraniem, myciem, jedzeniem, zabawami, zajęciami domowników. Dziecko ma okazje pytać o wszystko na bieżąco i zwykle otrzymuje cierpliwą odpowiedź. Ma to szczególne znaczenie w tzw. wieku pytań i przekory, gdy dziecko zasypuje domowników lawiną pytań. Czynniki uczuciowe i atrakcyjne zdarzenia wzbogacają i dynamizują mowę. Stąd w rozwoju mowy dziecka wyjątkowa i niezastąpiona jest rola rodziny.

Ale rolę tę nie każda rodzina dobrze pełni. Zbytni liberalizm (pozwalamy dziecku zastępować mowę gestami), naśladowanie mowy dziecięcej, tzw. spieszczanie (będziemy robić am, am; nie będziesz dziś w przedszkolu robił aaaa) lub odwrotnie, nadmierny rygorizm, przecenianie możliwości dziecka, ustawiczne wytykanie i poprawianie błędów, które mieszczą się w normie rozwojowej mowy dziecka może przyczynić się do powstawania zaburzeń mowy.

Trzylatek:

- rozumie co do niego mówimy i spełnia proste polecenia, pytany podaje swoje imię (z tym może być problem, jeśli rodzice zwracają się do dziecka nie po imieniu tylko np. „niuniuś”) wypowiada kilkuwyrazowe zdania, mówi chętnie i dużo (używa około 1000 słów), zadaje pytania, nie zawsze jasno sprecyzowane
- powinien prawidłowo wymawiać wszystkie samogłoski: spółgłoski: p, b, m, f, w, t, d, n, l, ś, ź, ć, dź, ń, k, ch, j, ł. Głoski: sz, ż, cz, dż oraz s, z, c, dz mogą być wymawiane jako ś, ź, ć, dź a głoska r jako l
- przekraczając próg przedszkola potrafi w stopniu podstawowym komunikować się z dorosłymi, zgłaszać swoje potrzeby, przede wszystkim fizjologiczne, próbuje wykonywać codzienne czynności według podanych instrukcji
- jeśli dziecko mówi tot (kot), tubek (kubek), jowej (rower) lub mówi z językiem między zębami lub jego mowa jest niezrozumiała dla otoczenia warto skonsultować się z logopedą.

Czterolatek:

- pytany, odpowiada co robi, zadaje bardzo dużo pytań, potrafi mówić o przeszłości, teraźniejszości i przyszłości, odpowiada na pytania
- jest zaciekawiony poprawnością językową, choć w jego mowie zdarzają się niepoprawne konstrukcje gramatyczne
- zadaje bardzo dużo pytań, używa około 1500 słów
- powinien wymawiać prawidłowo: s, z, c, dz. Głoski sz, ż, cz, dż mogą być wymawiane jako s, z, c, dz a głoska r jako l
- nie powinniśmy zmuszać dziecka do wymowy głoski r, gdyż jego aparat mowy nie jest jeszcze na to przygotowany
- jeśli dziecko mówi z językiem między zębami, nie wymawia głosek przewidzianych dla jego wieku lub wymawia je w sposób zniekształcony, warto zwrócić się do logopedy.

Pięciolatek:

- stosuje wypowiedzi wielozdaniowe, opowiada zdarzenia, opisuje przedmioty, uwzględnia kolejność zdarzeń i zależności przyczynowo- skutkowe, potrafi wyjaśnić znaczenie słów
- używa ponad 2000 słów, dokonuje autokorekty mowy, powoli znikają nieprawidłowości gramatyczne
- może wymawiać jeszcze r jako l, natomiast głoski: sz, ż, cz, dż jako s, z, c, dz ale często pojawia się prawidłowe lub hiperpoprawne brzmienie sałata- sałata, rarka- lalka

- jeśli dziecko nie wymawia poprawnie głosek przewidzianych dla jego wieku lub je zniekształca, ma mały zasób słownictwa, z trudem buduje zdania i robi błędy gramatyczne oraz fleksyjne to warto skonsultować to z logopedą.

Sześciolatek:

- ma opanowane podstawy systemu językowego, powinien wymawiać prawidłowo wszystkie głoski
- swobodnie posługuje się mową, świadomie używa jej do przekazywania swojej wiedzy i emocji
- używa około 3000 słów

Warto skonsultować się z logopedą, gdy mamy jakiegokolwiek wątpliwości związane z rozwojem mowy dziecka. Im wcześniej zaczniemy terapię logopedyczną, tym większa szansa na sukces. Sukces będzie jeszcze większy i szybszy jeśli rodzice będą pracować w domu według wskazówek i zaleceń logopedy. Nie można oczekiwać, iż dziecko mające zajęcia w przedszkolu, nie utrwalając materiału w domu szybko go osiągnie. Systematyczna praca i dbałość o prawidłową wymowę dziecka skróci czas całej terapii. Nawet kilkuminutowe, ale codzienne ćwiczenia rodziców z dzieckiem będą już wielką pomocą w całej terapii.

Przedszkole nie stwarza tak dogodnych warunków do indywidualnej opieki nad wymową dziecka jak rodzina, góruje nad nią jednam pod innymi względami. Wielkim atutem przedszkola jest świadomy program działania, stwarzanie zamierzonych sytuacji do słuchania prawidłowej i bogatej wymowy, do zadawania pytań, udzielania odpowiedzi a nawet korygowania błędów i wad.

Jednak to, co przedszkole zapoczątkuje w działaniu powinno być kontynuowane i utrwalane na gruncie rodzinnym. Dlatego warunkiem skuteczności terapii logopedycznej jest współpraca na linii:

logopeda- dziecko- rodzic

Nie można oczekiwać na sukces nie przyczyniając się do niego, szczególnie jeżeli chodzi o mowę dziecka.

Prawidłowy rozwój mowy dziecka jest podstawą kształtowania się jego osobowości. Dzięki rozumieniu mowy poznaje ono otaczający świat. Umiejętność mówienia umożliwia wyrażanie uczuć, spostrzeżeń, myśli. Prawidłowy rozwój mowy ma też ogromny wpływ na rozwój myślenia, gdyż te dwa procesy są ze sobą ściśle związane. Dziecko którego myślenie ma charakter konkretno- obrazowy, posługuje się słowami, które oznaczają tylko konkretne obrazy. Wzbogacanie słownika o pojęcia abstrakcyjne powoduje rozwój myślenia abstrakcyjnego.

Cały proces rozwoju człowieka przebiega w otoczeniu społecznym. To w jaki sposób potrafi on funkcjonować w społeczeństwie w dużej mierze zależy od wpływu środowiska rodzinnego. To właśnie rodzice wprowadzają dziecko w tajniki komunikacji międzyludzkiej i dzięki nim potrafi ono opanować tę niezmiernie trudną sztukę.

**Podstawą rozwoju mowy dziecka jest przebywanie wśród ludzi,
którzy się tą mową posługują.**

Nauczyciel- logopeda

Beata Lofek

Literatura:

- Demel Genowefa, „Minimum logopedyczne nauczyciela przedszkola”, Wyd. WSiP
- Cieszyńska Jagoda, „Metody wywoływania głosek”, Wyd. Omega
- Zreda- Czarnecka Monika, „Rozwój mowy dziecka”, www.raabe.com.pl